

NÁČRT NOVEJ TÉMY FILOZOFICKÉHO MYSLENIA – „FILOZOFICKÁ KINANTROPOLOGIE“

IVO JIRÁSEK: *Filozofická kinantropologie: setkání filosofie, těla a pohybu*. Olomouc: Univerzita Palackého 2005, 355 s., 1. vydanie. ISBN 80-244-1176-8

Ponúkame váženému čitateľovi stručnú informáciu o netradičnej a originálnej filozofickej knihe I. Jiráska, docenta na Fakulte telesnej kultúry Univerzity Palackého v Olomouci. Osobitne treba zdôrazniť, že podobný titul je na Slovensku málo vídaný a ešte menej čítaný. Kniha je pôvodná a originálna obsahom, ale už aj svojím názvom. S pojmom *filozofická kinantropológia* sa možno stretnúť, aj keď zriedka, v špecificky zameraných vedeckých publikáciách. No nie v podobe avizujúcej vznik nového vedného pododboru, ktorý rozšíri filozofické bádanie, ako hovorí sám autor, o nové témy, aké sa doposiaľ vo filozofickom myslení nevyskytovali. Ďalší aspekt originality tejto knihy spočíva v jej záujme o šport, športový pohyb a, vo všeobecnosti povedané, o kultúru tela a pohybu. Kniha je pôvodná v základných a nosných myšlienkach napriek tomu, že na mnohých miestach hovorí o tradičných problémoch filozofického uvažovania, o človeku a jeho aktivitách. Tak posudzujeme aj argumentmi podložené tvrdenie, že človek má byť centrom všetkého kinantropologického výskumu. K uvedenej myšlienke však môžeme poznamenať, že na to, aby sme sa dostali k centru (k človeku), musíme preraziť vonkajšie vrstvy typu „výkon“, „šport“, „telocvičná aktivita“. Z histórie myslenia je známa poznámka, že človek nie je „abstraktum“. Človek je bez činnosti a vzťahov „prázdny“. Celkom samozrejme – keďže je to samozrejmosťou pre I. Jirásku – autor prináša aj originálne problémy, pojmy a riešenia orientované na súčasnosť i budúcnosť pohybovej kultúry. Primerane tomu však prináša aj témy pre budúce dialógy s myšlienkami knihy.

V záujme vecnej a objektívnej informácie čitateľa načrtneme štruktúru monografie. Túto štruktúru tvoria 4 kapitoly: 1. *Možnosti analýz smyslu ľudského spôsobu bytí odkrývajúci se prostredníctvom kultivovaného pohybu*; 2. *Kultúra tela a pohybu*; 3. *Metafyzické, antropologické a etické fenomény kinantropologie*; 4. *Institucionalizácie filozoficko-kinantropologického bádání a jeho stručná historie*.

V **prvej kapitole** sa celkom logicky analyzuje vzťah antropológie, kinantropológie, filozofickej antropológie a filozofickej kinantropológie. Jej záver tvorí syntéza: *„Základným určením filozofickej kinantropologie je promyšlení a tázání se po smyslu lidského bytí vyjevovaného prostřednictvím fenoménů lidského pohybu, zejména v prostředí jeho kultivace“* (s. 62) V **druhej kapitole** sa spoza analýzy kultúry, pohybu tela, telesnosti, športu a iných pojmov vynára záver, že jedným zo súdobých znakov kultúry je jej „športifikácia“, ktorá sa prejavuje v preberaní kultúrnych vzorov a symbolov zo športového života do širších významových súvislostí. Potom je celkom logická aj Jiráskova otázka: Aký zmysel môže mať pre náš život určitá športová aktivita? Odpoveď v knihe nájdeme. V **tretej kapitole** sú okrem iného oprávnené zaradené úvahy o čase a voľnom čase, „prožitkovém“ a „prožívaném“ čase: Taktiež úvahy o hodnote hry, víťazstva a hrdinstva v súvislosti s nadinštrumentálnym videním

športu sú veľmi inšpiratívne. **Štvrtá kapitola** v knihe plní akoby informatívnu a pragmatickú funkciu. Autor v nej píše o medzinárodných (nadnárodných i regionálnych) inštitúciách a iniciatívach, ktoré „organizujú“ filozofický výskum športu (za všetky možno uviesť International Association for the Philosophy of Sport). Veľmi solídne sa vyjadruje aj o niektorých autoroch, ktorí sa zaoberajú filozofickou a etickou reflexiou športu a ktorí pôsobia na Slovensku.

Autor je učiteľom a táto jednoduchá skutočnosť našla svoj odraz aj v knihe. Edukologicky a v prospech filozofie vyznieva napríklad osobný kritický postreh autora o dostatočne trénovaných, ale málo vzdelaných študentoch, ako aj epifonéma k ich zručnosti odovzdať (odovzdávať) hodnotové poslanstvo kultivovaného pohybu žiakom. Ocenenie si zaslúži celá edukologická pasáž, v ktorej sú v podobe myšlienok ukryté osobné skúsenosti autora na poli zážitkovej pedagogiky. Preto uvažuje o pohybovej aktivite (napríklad o športe) v intenciách autenticity ľudskej existencie – „*pohybem k autentickému prožívání*“. Neboli by sme spravodliví v úsudkoch o knihe, keby sme nespomenuli jej didaktickú precíznosť. V knihe sa môžeme rýchlo tematicky orientovať aj za pomoci poznámok, ktoré autor vpísal na okraje strán.

V referenčnom zozname nás autor zavedie do globalizovaného prehľadu autorov a titulov doslova z celého sveta, v ktorých sa analyzujú problémy relevantné z hľadiska filozofického pohľadu na telo, telesnosť, mind-body problému, kalokagathie, hry, športu, olympizmu i fair play.

Josef Oborný, Eva Štefaničiaková

doc. PhDr. Josef Oborný, PhD.

Katedra športovej humanistiky FTVS UK

Nábřeží arm. gen. L. Svobodu 9

814 69 Bratislava 1

SR

oborny@fsport.uniba.sk

PaedDr. Eva Štefaničiaková

Základná škola

Komenského 33

029 01 Námestovo

SR